

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΜΑΚΡΗ

Χορηγική έπιγραφή Διονυσίων

Όρθογώνια βάση από γκρίζο μάρμαρο, σπασμένη πανταχόθεν πλην τής άνω πλευράς ή όποία είναι επίπεδη και, παρά τή φθορά της (λειασμένη και με άποκρούσεις), φαίνεται ότι είναι άρχική. Ό λίθος είναι άγνωστης προέλευσης· φυλάσσεται στις Άποθήκες τών λιθίνων τής Γ' Έφορείας Αρχαιοτήτων (Ακαδημία Πλάτωνος, όδός Δράκοντος 7) με τόν άρ. Εύρ. Μ 521.¹

Ύψ. (σωζ.) 0.10, πλ. (σωζ.) 0.50, πάχ. (σωζ.) 0.245, ύψ. γραμ. 0.025-0.03.

Α' μισό τοῦ 4ου αἰ. π.Χ.

[- - -]κίας Εὐξίο Γ[- - - ἐχορήγει]
Αἰγιῆς ἀνδρ[ῶν ἐνίκα]
[- - - ἐδίδασκε; - - - ἠΐλει;]
[- - - ἦρχε;]

Παρατηρήσεις

Στ. 1: Από τὸ υπόστικτο Κ σώζεται τὸ ἄκρο τῆς κάτω λοξῆς κεραίας του. Από τὸ ἴχνος τοῦ γράμματος πὸ ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ Ο διακρίνονται ἡ κάθετη καὶ ἡ ἄνω ὀριζόντια κεραία καὶ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι Γ, Ε, ἢ Π.

Ἡ έπιγραφή χρονολογεῖται στὸ πρῶτο μισό τοῦ 4ου αἰ π.Χ. ἀπὸ τὴν μορφή τῶν γραμμάτων καὶ ἀπὸ τὴν χρήση τοῦ -ο ἀντὶ τοῦ -ου στὴν κατάληξη τοῦ πατρωνυμικοῦ Εὐξίο (ἀντὶ γιὰ Εὐξίου).² Τὸ θραῦσμα ἀνήκε σὲ ὀρθογώνια βάση πὸ ἔφερε χορηγικὸ τρίποδα, ἀνάθεση χορηγοῦ νικητοῦ σὲ ἀγῶνα διθυράμβου με χορὸ ἀνδρῶν στὰ Διονύσια, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀναγραφή μίας μόνο φυλῆς ὡς νικήτριας.³

1. Εὐχαριστῶ πολὺ τὴν κ. Έφη Μπαζιωτοπούλου, τότε Αναπληρώτρια Διευθύντρια τῆς Γ' ΕΠΚΑ γιὰ τὴν χορήγηση τῆς ἄδειας δημοσίευσης καὶ τὶς ἀρχαιολόγους Σταυρούλα Ασημακοπούλου καὶ Βούλα Μπαρδάνη, πὸ διευκόλυναν τὴν ἐργασία μου στὴν Άποθήκη τῶν Λιθίνων τῆς Έφορείας. Ἡ ὕπαρξη τῆς έπιγραφῆς μοῦ ἦταν γνωστὴ ἀπὸ τὸν Άγγελο Ματθαίου ὁ ὁποῖος εἶχε συντάξει κατάλογο τῶν έπιγραφῶν τῆς Γ' ΕΠΚΑ.

2. Βλ. L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions Volume II Morphology*, Berlin-New York 1996, 23.

3. Στούς ἀγῶνες διθυράμβου στὰ ἐν ἄστει Διονύσια ἡ κάθε φυλὴ παρείχε τὸν δικὸ της χορὸ ὁπότε διαγωνίζονταν δέκα χοροὶ στὴν κατηγορία τῶν ἀνδρῶν καὶ δέκα στὴν κατηγορία τῶν παιδῶν - συνολικὰ εἴκοσι χοροί-. Αντίθετα στὰ Θαργήλια ἡ κάθε μία ἀπὸ τὶς δέκα φυλές συνδυαζόταν με μία δευτέρη φυλὴ στὸν ἀγῶνα διθυράμβου ὥστε νὰ παρέχουν ἕναν χορὸ ἀπὸ κοινου· ὁπότε ὑπῆρχαν πέντε ἀντὶ γιὰ δέκα χοροὶ οἱ ὁποῖοι διαγωνίζονταν στὴν κατηγορία τῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλοι πέντε στὴν κατηγορία τῶν παιδῶν, βλ. Αριστ., *Ἀθηναίων Πολιτεία* 56,3 (έκδ. M. Chambers, Leipzig 1986): εἰσὶ δ' οἱ μὲν (χορηγοί) εἰς Διονύσια κατὰ φυλάς, εἰ[ί]ς Θα[ρ]γήλια <δὲ> δυοῖν φυλαῖν εἶς, παρέχει δ' ἐν μ[έ]ρει ἑκατέρω τῶν φυλ[ῶ]ν.

Ἀπὸ τὶς πλήρως σωζόμενες ἀναθέσεις χορηγῶν νικητῶν στὸν ἀγῶνα διθυράμβου στὰ Διονύσια μπορεῖ κανεὶς νὰ συνάγει γιὰ τὴν παροῦσα ἐπιγραφή ὅτι λείπει πάνω ἀπὸ τὸ μισὸ πλάτος της, τὸ ὁποῖο θα πρέπει ἀρχικὰ νὰ ἦταν τουλάχιστον 1μ. καθὼς καὶ περίπου τὸ μισὸ τῆς ὕψους, στὸ ὁποῖο θὰ χωροῦσαν τουλάχιστον ἄλλοι 2 στίχοι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου ἢ καὶ αὐτὸ τοῦ αὐλητοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος θὰ ἀναγραφόταν τελευταῖο, πιθανὸν ὅμως νὰ μὴν εἶχε ἀναγραφεῖ, διότι στὶς χορηγικὲς ἐπιγραφὲς κατὰ τὸν 5ο αἰ. καὶ τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 4ου αἰ. π.Χ. δὲν ἀναγράφεται πάντα τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος.⁴

Ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτη σώζεται μόνο ἡ κατάληξη -ίας καὶ τὸ κάτω μέρος λοξῆς κεραίας ποῦ ἀνήκε σὲ κάποιο γράμμα, πιθανὸν Κ, ὅποτε τὸ ὄνομα ἴσως νὰ ἦταν Νικίας ἀλλὰ καὶ Γλαυκίας, Ἀλκίας κλπ. Τὸ πατρώνυμο τοῦ ἀναθέτη Εὐξίας (τὸ ὁποῖο θεωρῶ πιθανότερο ἀπὸ τὸ Εὐξιος) δὲν μαρτυρεῖται μέχρι στιγμῆς στὴν Ἀττικὴ παρὰ μόνο ἐλάχιστες φορὲς σὲ ἄλλες περιοχὲς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ὅπως π.χ. στὰ Μέγαρα καὶ στὴν Φωκίδα.⁵ Μετὰ τὸ πατρωνυμικὸ ἀκολουθοῦσε τὸ δημοτικὸ, τὸ ὁποῖο θὰ ἄρχιζε ἀπὸ Γ (π.χ. Γαργήτιος), ἢ ἀπὸ Ε (π.χ. Ἐρχιεύς), ἢ ἀπὸ Π (π.χ. Πλωθεύς).

Εἰκ. 1. Τὸ χορηγικὸ μνημεῖο Μ 521.

4. Ἡ παλαιότερη μέχρι σήμερα χορηγικὴ ἐπιγραφή Διονυσίων καὶ ἡ μόνη τοῦ 5ου αἰ. π.Χ. στὴν ὁποία ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος εἶναι ἡ IG I³ 960, ἡ ὁποία χρονολογεῖται τὸ 415/4 π.Χ.

5. Βλ. *LGPN* III.B s.v.